УДК 347.731

ПОСИЛЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ЯК ШЛЯХ ДО ВІДНОВЛЕННЯ ДОВІРИ СПОЖИВАЧІВ

RESTORING CONSUMER CONFIDENCE IN THE FINANCIAL SERVICES MARKET BY STRENGTHENING THE PROTECTION OF THEIR RIGHTS

Мельник О.П.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри фінансового права
Університету державної фіскальної служби України

Ковтун В.М.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри фінансового права
Університету державної фіскальної служби України

Стабільність та ефективність функціонування фінансового ринку напряму залежить від правової складової частини та інтенсивності спрямування грошових потоків. У публікації розглядаються питання щодо способів залучення до фінансового сектору необхідних ресурсів. А це, своєю чергою, залежить від рівня довіри до функціонування фінансових установ, яка нині значно знизилась. Одним із напрямів подолання зазначеної проблеми є вдосконалення системи захисту прав споживачів на ринку фінансових послуг.

У статті розглядається низка змін до чинного законодавства із захисту інтересів споживачів фінансових послуг, що стосуються таких напрямів: встановлення повноважень державних органів щодо захисту прав та визначення основних принципів такого захисту; розширення відповідальності фінансових установ за порушення прав споживачів; встановлення єдиних вимог до реклами фінансових послуг та порядок її надання, закріплення ознак недобросовісної реклами; розкриття інформації про фінансові послуги, порядок та умови діяльності фінансових установ та інше.

Недостатній рівень та відсутність належних гарантій захисту прав та інтересів споживачів фінансових послуг стримують подальший розвиток фінансового сектора.

Позитивними нововведеннями законодавства є визнання нікчемними умов договору про збільшення фіксованої процентної ставки без письмової згоди клієнта.

У публікації обґрунтовується необхідність більш ефективного вирішення конфліктів, що виникають на ринку фінансових послуг та пошуку альтернативних способів для їх розв'язання. Одним із таких механізмів в Україні передбачається створення інституту фінансового омбудсмена. Його діяльність доповнюватиме роботу державних органів і стосуватиметься контролю за дотриманням норм у договірних відносинах на ринку фінансових послуг.

Кроки по захисту прав споживачів сприятимуть не лише покращенню якості фінансових послуг, а й підвищуватимуть довіру до фінансового сектора в подальшому сприятимуть його зміцненню. Тому в запровадженні нових підходів мають бути зацікавлені отримувачі фінансових послуг, органи державного регулювання та фінансові установи.

Ключові слова: ринок фінансових послуг, захист прав, фінансова установа, розкриття інформації, недобросовісна реклама, фінансовий омбудсмен.

The stability and efficiency of the functioning of the financial market depends directly on the legal component and intensity of directing cash flows. The publication discusses how to attract the necessary resources to the financial sector. And this, in turn, depends on the level of trust in the functioning of financial institutions, which has significantly decreased to date. One of the ways to overcome this problem is to improve the system of consumer protection in the financial services market.

The article deals with a number of changes to the current legislation on protection of interests of the consumers of financial services, which relate to the following areas: establishment of powers of state bodies on protection of rights and definition of the basic principles of such protection; increasing the responsibility of financial institutions for consumer rights violations; establishment of uniform requirements for advertising of financial services and the procedure for its provision, consolidation of signs of unfair advertising; disclosure of information about financial services, the procedure and conditions of activity of financial institutions and more.

The insufficient level and lack of adequate safeguards to protect the rights and interests of consumers of financial services impede further development of the financial sector.

The positive innovation of the legislation is the invalidation of the terms of the agreement on the increase of the fixed interest rate without the written consent of the client

The publication justifies the need for more effective resolution of conflicts arising in the financial services market and finding alternative ways to resolve them. One such mechanism in Ukraine is to establish a financial ombudsman institute. Its activities will complement the work of public authorities and will relate to monitoring compliance with contractual relations in the financial services market.

Consumer protection steps will not only improve the quality of financial services, but will also enhance confidence in the financial sector and further strengthen it. Therefore, financial service recipients, government regulators and financial institutions should be interested in introducing new approaches.

Key words: financial services market, protection of the rights, financial institution, disclosure of information, unfair advertising, financial ombudsman.

Постановка проблеми. Упродовж останніх років захистом прав споживачів фінансових послуг в Україні майже не опікувалися державні органи. Це спричинило невдоволеність якістю фінансових послуг. А визнання окремих дій надавачів фінансових послуг порушенням призводить до подання значної кількості скарг до державного регулятора.

Як відомо, в Україні правові механізми захисту прав споживачів фінансових послуг знаходяться на доволі низькому рівні. Значна частина споживачів погано знає або взагалі не обізнані із своїми законними правами. Невисокий рівень грамотності споживачів провокує надавачів фінансових послуг на неякісне їх надання.

У всьому світі посилення уваги до захисту прав споживачів фінансових послуг пояснюється специфікою фінансових послуг, які передбачають можливість істотного перекладення ризиків, що виникають при цьому, на самих споживачів. Проте нездатність зрозуміти та оцінити ризики створює загрозу для економічної безпеки населення та підриває довіру до фінансового ринку.

Це негативно впливає на стан матеріального становища громадян та стримує економічний розвиток держави загалом.

Належний захист прав споживачів фінансових послуг полягає як в усвідомленні споживачами всіх умов надання фінансових послуг, рішення про отримання яких вони приймають, так і в добросовісності надавачів фінансових послуг.

Удосконалення системи захисту прав споживачів на ринках фінансових послуг позитивно вплине на загальну економічну ситуацію в державі. А відновлення довіри до фінансових установ сприятиме залученню до фінансового сектора заощаджень населення, зростання їх доходів, і позитивним результатом є зменшення навантаження на державні фінанси, що дасть змогу спрямовувати вивільнені ресурси на виконання завдань економічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень. Питання удосконалення захисту прав споживачів на ринку фінансових послуг стали предметом наукових інтересів науковців, зокрема, І. Аванесова, І. Борисов, Н. Зачосова, О. Конарівська, Н. Міокова, А. Пінчук, С. Мамедов, О. Шаров, П. Медвєдєв, А. Ємелін, О. Турбанов, Г. Браун, О. Дзюнь, Г. Жуковська, А. Єрмошенко, Л. Єрмошенко та інші.

Ми позитивно оцінюємо внесок науковців у розкриття теоретичних і практичних засад охорони й захисту прав споживачів на ринку фінансових послуг, однак вважаємо, що необхідне подальше їх висвітлення, зокрема, крізь призму змін до чинного законодавства та у зв'язку із загостренням конфлікту інтересів між фінансовими установами та споживачами фінансових послуг.

Мета статті полягає в дослідженні та аналізі інструментів захисту прав споживачів фінансових послуг.

Виклад основного матеріалу. На ринку фінансових послуг України спостерігається низький рівень інформаційної прозорості. Надавачі фінансових послуг не надають повної, достовірної, доступної та порівняльної інформації про вартість і умови надання таких послуг, пов'язані з ними ризики та переваги, тоді як споживачі фінансових послуг намагаються маніпулювати інформацією про власний фінансово-майновий стан та зобов'язання фінансового характеру з метою отримання таких послуг або уникнення пов'язаної з ними майнової відповідальності.

Державне регулювання ринку фінансових послуг здійснюється відповідно до основного Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [1]. Норми цього закону спрямовані на створення правових засад захисту інтересів споживачів фінансових послуг. Але нормативний акт не враховує концептуальні положення щодо забезпечення захисту прав споживачів цих послуг.

Аналіз звернень громадян щодо захисту порушених прав свідчить про значну кількість конфліктів між фінансовими установами та споживачами фінансових послуг. І це спонукає як до пошуку альтернативних способів вирішення спорів, так і до вдосконалення чинного законодавства.

Правління НБУ затвердило Комплексну програму розвитку фінансового сектору України до 2020 р. [2], в якій визначено, що недостатній рівень або повна відсутність гарантій захисту прав та інтересів споживачів фінансових послуг стримують подальший розвиток фінансового сектору. Головними напрямами реалізації захисту прав споживачів мають стати:

1) підвищення рівня фінансової обізнаності;

2) підвищення стандартів розкриття інформації в інтересах споживачів фінансових послуг;

3) підвищення ефективності реалізації прав споживачів фінансових послуг;

4) створення нових інструментів захисту прав споживачів.

Прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав споживачів фінансових послуг» від 20 вересня 2019 р. № 122-IX [3] (набув чинності 19 січня 2020 р.) викликане необхідністю створення системи захисту прав споживачів фінансових послуг без прогалин, які ведуть до неоднакового застосування правових норм.

У законі передбачено врегулювання таких питань:

1) встановлення повноважень державних органів щодо захисту прав споживачів фінансових послуг і визначення принципів захисту прав споживачів;

2) надання регуляторам ринків чіткого переліку повноважень із захисту прав споживачів фінансових послуг;

3) запровадження відповідальності фінансових установ за порушення прав споживачів фінансових послуг;

4) однакові правила для банків та небанківських установ у сфері реклами фінансових послуг і надання інформації про них;

5) єдиний для всіх кредиторів підхід до визначення розрахунку загальної вартості кредиту для споживача та реальної процентної ставки.

Вперше закріплено в ст. 3-1 Закону України [3] принципи захисту прав споживачів фінансових послуг, а саме:

1) забезпечення відповідального ставлення до всіх категорій споживачів фінансових послуг;

2) забезпечення своєчасного надання повної, точної та достовірної інформації про фінансові послуги, суб'єктів господарювання, які надають фінансові послуги, та про їхній фінансовий стан;

3) сприяння просвітницькій роботі з метою забезпечення обізнаності споживачів фінансових послуг, отримання ними навичок, знань та впевненості щодо розуміння ризиків, відповідальності та можливостей, пов'язаних із користуванням фінансовими послугами;

4) забезпечення відповідальної ділової поведінки осіб, які надають фінансові послуги, та їх уповноважених представників (осіб, що надають посередницькі послуги на ринках фінансових послуг);

5) забезпечення захисту коштів та інших активів споживачів фінансових послуг від шахрайства та зловживань;

6) забезпечення захисту персональних даних споживачів фінансових послуг;

7) створення і впровадження механізму досудового вирішення спорів щодо надання фінансових послуг;

8) сприяння конкуренції у сфері надання фінансових послуг.

Цей Закон України [3] має на меті запровадити однакові правила для фінансових установ, зокрема, щодо реклами послуг, розкриття інформації та передбачає однакову відповідальність за порушення прав споживачів фінансових послуг. Такі умови мають дозволити споживачам краще порівнювати різні фінансові продукти, а також забезпечать однакові конкурентні умови для фінансових установ.

Головний нормативний акт, що регулює сферу фінансових послуг, – Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [1]. Одна з головних новацій закону – обов'язкове розкриття інформації про реальну вартість фінансових продуктів та послуг.

Відповідно до ст. 12 Закону України [1], фінансова установа зобов'язана розкривати клієнтам визначену законодавством інформацію про умови й порядок її діяльності, яку розміщують у місці надання послуг клієнтам та/або на власному вебсайті фінансової установи. У цій статті визначено детальний перелік такої інформації. Отже, надавачам фінансових послуг треба докладно ознайомитися з нею перед отриманням фінансових послуг.

У ст. 6 Закону України [1] закріплено, що договір про надання фінансових послуг (крім послуг із торгівлі валютними цінностями та послуг із переказу коштів, якщо відповідні правочини повністю виконуються сторонами у момент їх вчинення і під час проведення

відповідних операцій у суб'єкта первинного фінансового моніторингу не виникає обов'язку здійснення ідентифікації та/або верифікації клієнта згідно із законом) укладається виключно в письмовій формі: у паперовому вигляді; у вигляді електронного документа; а також шляхом приєднання клієнта до договору, який може бути наданий йому для ознайомлення у вигляді електронного документа на власному вебсайті особи, яка надає фінансові послуги, та/або (у разі надання фінансової послуги за допомогою платіжного пристрою) на екрані платіжного пристрою, який використовує особа, яка надає фінансові послуги.

Останні нововведення спрямовані на захист прав клієнтів. Так, норми законодавства закріплюють, що умови договору стосовно надання клієнту пропозицій про зміну істотних умов договору про надання фінансових послуг в інший спосіб, ніж той, що дає змогу встановити дату відправлення повідомлення клієнту, а також про збільшення фіксованої процентної ставки за договором без письмової згоди клієнта є нікчемними.

На захисті прав споживачів фінансових послуг стоїть норма, яка передбачає, що у разі виникнення неоднозначного тлумачення прав й обов'язків сторони за договором за участю споживача фінансових послуг ці права й обов'язки тлумачать на користь такого споживача

Нова редакція ст. 11 Закону України [1], окреслює вимоги щодо достовірності реклами й іншої інформації про фінансові послуги. При цьому буде заборонено поширювати в будь-якій формі та в будь-який спосіб фінансовими установами недобросовісну рекламу про їх діяльність у сфері фінансових послуг, фінансові послуги, які вони надають, умови отримання таких послуг. У Законі подано ознаки недобросовісної реклами, які закріплені в ч. 2 ст. 11, основними з яких є: реклама фінансових послуг без набуття статусу фінансової установи чи без одержання дозволу або ліцензії; реклама фінансових послуг, надання яких на території України заборонено законом; недотримання вимог щодо розміру шрифту, швидкості оголошення назви послуги та складності візуального сприйняття реклами.

Наступним кроком у напрямі охорони прав на ринку фінансових послуг стає розширення підстав відповідальності фінансових установ за порушення законодавства та посилення відповідальності.

Нові правила надання фінансових послуг сприятимуть захисту прав споживачів фінансових послуг та не лише покращенню якості надання фінансових послуг в Україні, а й підвищенню довіри до фінансового сектора, а отже, його подальшому зміцненню. Тому в запровадженні нових підходів до захисту прав споживачів мають бути зацікавлені отримувачі фінансових послуг та органи державного регулювання ринку фінансових послуг, які відстоюють їхні інтереси, а також безпосередньо фінансові установи.

Законодавчі зміни не вирішують повною мірою проблеми охорони прав клієнтів на ринку фінансових послуг. А наявна система захисту прав потребує перебудови, що ефективно вплине на розвиток фінансового ринку. Науковці та практики розглядають необхідність більш ефективного вирішення конфліктів, що виникають між споживачами та надавачами фінансових послуг, що нині розглядається шляхом створення інституту фінансового омбудсмена.

О. Ізюмова переконана, що інститут фінансового омбудсмена зручніший за традиційний судовий розгляд. По-перше, для клієнтів – фізичних осіб послуги омбудсмена абсолютно безплатні. Часто суд економічно невигідний, оскільки сума спору виявляється меншою за можливі судові витрати. По-друге, фінансовий омбудсмен може розглянути конфлікт набагато швидше, ніж судді. По-третє, він не залежить ані від кредитних організацій, ані від держави, тобто діє максимально об'єктивно [4, с. 5].

Для впровадження цього механізму в Комплексній програмі розвитку фінансового сектора України до 2020 р. [2] одним із завдань передбачено створення інституту фінансового омбудсмена з метою позасудового врегулювання спорів між учасниками фінансового сектору та споживачами фінансових послуг.

Кроки в напрямі створення такого інституту зроблені були в рамках проекту Закону України «Про установу фінансового омбудсмена» [5]. Потреба цієї посади підтверджується багаторічним міжнародним досвідом. Інститут фінансового омбудсмена є ефективним демократичним механізмом позасудового вирішення суперечок між фінансовими установами та споживачами фінансових послуг.

Натомість наукові експерти, проаналізувавши проект закону «Про установу фінансового омбудсмена», дійшли висновку, що механізм, запропонований документом для реалізації його головної мети – покращення захисту прав споживачів та відновлення довіри до фінансового сектора, – навряд чи забезпечить поліпшення захисту прав споживачів фінансових послуг як з огляду на те, що він не досягає належної об'єктивності і неупередженості фінансового омбудсмена, так і на те, що він не може гарантувати споживачам того ж рівня захисту, як суд [6]. Але все ж таки це є кроком демократичного суспільства до вибору способів захисту та відновлення порушених прав.

Омбудсмен у сфері фінансових послуг з'явився у Великобританії в 1981 р., у Німеччині – у 1992 р., а нині в понад 40 країнах є у відповідних формах посада фінансового омбудсмена, що дає змогу не доводити до суду великий обсяг дрібних спорів, в яких не зацікавлені самі надавачі фінансових послуг [7, с. 70].

Для впровадження механізму функціонування фінансового омбудсмена у світі створено мережу фінансових омбудсменів. Ідеї щодо створення фінансового омбудсмена в Україні вже тривалий час переконують в її необхідності та можливості функціонування з метою:

1) альтернативного (позасудового) врегулювання спорів між споживачами та надавачами фінансових послуг;

2) сприяння підвищенню якості надання фінансових послуг;

3) сприяння споживачам фінансових послуг у захисті їхніх законних прав та інтересів;

4) підвищення довіри між споживачами та надавачами фінансових послуг;

5) підвищення фінансової обізнаності споживачів фінансових послуг.

Створення установи фінансового омбудсмена розглядалося в проекті Закону України «Про установу фінансового омбудсмена» [5], який є запровадженням кращих ефективних практик захисту прав споживачів та створенням законодавчого підґрунтя для збільшення довіри до фінансового сектора шляхом створення установи фінансового омбудсмена – незалежного органу, який вирішуватиме спори споживачів фінансових послуг та сприятиме захисту їхніх прав.

Проаналізуємо основні положення законопроекту порівняно з міжнародною практикою. Відповідно до ст. 2 законопроекту [5] установа фінансового омбудсмена – це незалежна установа альтернативного (позасудового) врегулювання спорів, пов'язаних із наданням фінансових послуг між споживачами та надавачами фінансових послуг, мета діяльності та статус якої визначені Законом «Про установу фінансового омбудсмена». Ця установа є юридичною особою публічного права, значить, її створення належить до компетенції державних органів, але діє вона як незалежний орган.

У світі є установи фінансового омбудсмена, що засновані на приватній та державній формі власності. З огляду на приклад Великобританії, в Україні була спроба створити установу фінансового омбудсмена, яка розгляда-

тиме спори після того, як споживач фінансових послуг не зміг самостійно вирішити суперечку з фінансовою установою. При цьому спір не підлягає розгляду фінансовим омбудсменом, якщо його розмір перевищує 100 мінімальних розмірів заробітної плати. Обмеження щодо сум встановлені в Нідерландах – 250 000 євро, в Італії – 100 000 євро [8].

Можливість звернення до фінансового омбудсмена може бути обмежена лише для фізичних осіб, як це впроваджено в Англії. В Україні таких обмежень не передбачено.

Стосовно строків розгляду скарги, то в Україні пропонували закріпити такий строк на рівні 60 календарних днів. В Англії він становить 6 місяців, у Німеччині – від 3 до 5 місяців [9, с. 70]. У середньому тривалість розгляду спорів у більшості європейських країн – 3–4 місяці [8].

Однією з переваг розгляду спорів фінансовим омбудсменом є те, що послуга безплатна [10, с. 121]. Автори законопроекту [5] пропонують ввести збір за розгляд спору у розмірі 5% від прожиткового мінімуму для працездатних осіб, але така плата є в рази меншою, ніж витрати на розгляд справи в суді.

З метою зменшення кількості звернень до фінансового омбудсмена і налаштування фінансових установ на об'єктивність їх розгляду може стати застосування плати до фінансових установ за кожне таке звернення до омбудсмена. В Англії фінансові установи сплачують 500 фунтів за кожну подану скаргу на користь служби фінансового омбудсмена.

Рішення фінансового омбудсмена може носити як обов'язковий, так і рекомендаційний характер для особи, на яку подано скаргу. Основним таким критерієм є сума позову. Обов'язковість виконання рішення фінансового омбудсмена в Німеччині встановлена, якщо сума позову до 5 тис. євро. У світовій практиці для заявника рішення не є обов'язковим, він вправі подати скаргу до суду. В Україні обрали такий варіант: рішення може бути оскаржене надавачами фінансових послуг.

Висновки. Сприятливе середовище для фінансового ринку України здебільшого ґрунтується на дієвому механізмі охорони та захисту прав його учасників. У напрямі правового забезпечення зроблені значні кроки, які мають на меті відновити рівень довіри населення до фінансових установ. Адже на неї впливає багато чинників, але одним із базових залишається справедливого ставлення під час здійснення фінансових операцій та впевненість в охороні власних прав та можливості їх захисту. Як підтверджує світова практика, цьому сприяє інститут фінансового омбудсмена, позитивними рисами якого є підвищення довіри населення на основі позасудового вирішення спорів. Фінансовий омбудсмен доповнює роботу чинних регуляторів ринку фінансових послуг, контролюючи реалізацію норм у договірних відносинах між суб'єктом, що надає фінансові послуги, та споживачем фінансових послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12 лип. 2001 р. № 2664-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14 (дата звернення: 05.11.2019).
2. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року : Затверджено Постанова Правління Національного банку України у редакції рішення Правління НБУ від 16 січ. 2017 р. № 28. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0391500-15 (дата звернення: 05.12.2019).
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав споживачів фінансових послуг : Закону України від 20 вер. 2019 р. № 122-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/122-20 (дата звернення: 05.11.2019).
4. Изюмова Е. Финансовый омбудсмен: между банком и клиентом. *Ипотека и кредит*. 2011. № 3 (22). С. 4–6.
5. Про установу фінансового омбудсмена : проект Закону України зареєстрований у ВРУ від 22 лют. 2018 р. № 8055. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=8055&skl=9 (дата звернення: 05.12.2019).
6. Беззуб І. Який фінансовий омбудсмен потрібен Україні: європейський досвід. *Громадська думка про правотворення*. 2018. № 8 (152). С. 15–22. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3630:yakij-finansovij-ombudsmen-potriben-ukrajini-evropejskij-dosvid&catid=8&Itemid=350
7. Медведев П.А. Финансовый омбудсмен: откуда к нам пришел и какие у него шансы на российской почве. *Деньги и кредит*. 2012. № 11. С. 70–71. URL: https://elibrary.ru/contents.asp?id=33764091
8. Внесудебное разрешение споров с участием финансовых омбудсменов. 2010. URL: https://bankir.ru/publikacii/20100920/obzornii-material-vnesydebnoe-razreshenie-sporov-s-ychastiem-finansovih-ombydsmenov-6225438/
9. Сирота А.І. Фінансовий омбудсмен як позасудова система врегулювання спорів на фінансовому ринку України. *Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право)*. № 4(63). 2013. С. 67–72.
10. Смовженко Т.С., Денис О.Б. Дослідження зарубіжного досвіду функціонування фінансового омбудсмена як механізму вирішення конфліктів між банківськими установами та клієнтами. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Випуск 7, частина 1. С. 121–125.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ПОРІВНЯЛЬНО-АНАЛІТИЧНЕ ПРАВО

6/2019

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ФАХОВЕ ВИДАННЯ

WWW.PAP.IN.UA

Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Міністерства освіти і науки України

Електронне наукове видання
«Порівняльно-аналітичне право»

№ 6, 2019

Ужгородський національний університет
Ужгород 2019

УДК 001:34
ISSN 2524-0390

Порівняльно-аналітичне право – електронне наукове фахове видання юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор: **Бисага Ю.М.** – д.ю.н., професор

Заст. гол. редактора: **Бєлов Д.М.** – д.ю.н., професор

Члени редакційної колегії:
Булеца С.Б. – д.ю.н., доцент
Віхляєв М.Ю. – д.ю.н., доцент
Громовчук М.В. – к.ю.н., доцент
Дешко Л.М. – д.ю.н., професор
Заборовський В.В. – д.ю.н., доцент
Лазур Я.В. – д.ю.н., професор
Менджул М.В. – к.ю.н., доцент
Ондрова Юлія – к.ю.н. (Словацька Республіка)

Видання «Порівняльно-аналітичне право» включено до переліку наукових фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з юридичних дисциплін.
Наказ Міністерства освіти і науки України № 463 від 25 квітня 2013 р.

Електронне наукове фахове видання «Порівняльно-аналітичне право» включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща)

Рекомендовано до опублікування Вченою радою
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол № 12 від 19.12.2019 року

Сіроха Д.І.
НОРМОТВОРЧА ТЕХНІКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМНОСТІ
Й УЗГОДЖЕНОСТІ ЛОКАЛЬНИХ ПРАВОВИХ АКТІВ У СФЕРІ ПРАЦІ 182
Терницький С.М.
ДО ХАРАКТЕРИСТИКИ КАДРОВОГО РЕЗЕРВУ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ 185

РОЗДІЛ 6
ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО;
ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО
Процько М.И.
ОТДЕЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ РЕАЛИЗАЦИИ ПРАВА ГРАЖДАН
НА ДОСТУП К ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ ИНФОРМАЦИИ В УКРАИНЕ 188

РОЗДІЛ 7
АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС;
ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО
Аністратенко Ю.І., Стадник Д.М.
ДОКТРИНАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ МЕТОДІВ
ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МИТНОЇ БЕЗПЕКИ 191
Банах С.В.
ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ У ПРАВООХОРОННІЙ СФЕРІ 195
Безега В.В.
ПОНЯТТЯ, ВИДИ ТА ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ
З ІНШИМИ СУБ'ЄКТАМИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ 201
Богданов А.П.
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ
ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН 205
Болдіжар С.А.
КЛОНУВАННЯ ТА ПРОБЛЕМИ ЦІЛІСНОСТІ ОСОБИ 209
Бондаренко О.М.
ДО ХАРАКТЕРИСТИКИ ЕТАПІВ ВИРІШЕННЯ ПОДАТКОВОГО СПОРУ
В ПОРЯДКУ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА 213
Булатін Д.О.
ФОРМИ ТА МЕТОДИ ЗДІЙСНЕННЯ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ 217
Городецька І.А.
НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА 220
Даниленко А.О.
ОСНОВНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА АДМІНІСТРАТИВНУ РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ
ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ 224
Дегтярьова С.В.
НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД ПІДТРИМКИ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ РІЗНИХ ФОРМ ВЛАСНОСТІ 227
Доронін І.М.
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ТРАНСФОРМАЦІЇ
СИСТЕМИ СЕКТОРУ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ 230
Єрмаков Ю.В.
ГЕНЕЗИС РОЗВИТКУ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОЦЕДУР У СФЕРІ МІГРАЦІЇ 234
Жуков М.С.
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ, ОЗНАК ТА ПРИНЦИПІВ
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 238
Кадегроб А.І.
ІНСТИТУТ АДМІНІСТРАТИВНИХ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ В УКРАЇНІ 243
Калініна І.В., Хаваліц І.І.
УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ 246
Кандиба С.В.
ПРИНЦИПИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ
ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УКРАЇНІ 250
Кириченко Ю.М.
АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОЦЕДУРИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ, ПРАВОПОРЯДКУ, ОХОРОНИ ПРАВ,
СВОБОД І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯН 253
Кондратенко В.М.
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУБ'ЄКТИВНИХ ПРАВ ОКРЕМИХ КАТЕГОРІЙ
ГРОМАДЯН У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ 257

Костіна М.Г.
ПОНЯТТЯ ТА ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОНТРОЛЮ
ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....260
Кошиков Д.О.
СУТНІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ.....264
Крилов Д.В.
ДОСВІД ДЕРЖАВ АНГЛОСАКСОНСЬКОЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ У СФЕРІ ЗДІЙСНЕННЯ
ПУБЛІЧНО-СЕРВІСНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ.....269
Куркова К.М.
АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОЦЕДУРИ: ПРОБЛЕМА НОРМОТВОРЧОСТІ (ДОСВІД УКРАЇНИ ТА США).....272
Левченко Д.С.
ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ
ЗА ДОПОМОГОЮ ГРОМАДСЬКОСТІ В УКРАЇНІ.....276
Лесько Н.В., Сливка М.М., Красько С.А.
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ В УКРАЇНІ.....279
Логвиненко Б.О.
ОКРЕМІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ЄДИНОГО МЕДИЧНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ.....283
Майоров В.В.
ФУНКЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ:
ОКРЕМІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ПОНЯТТЯ ТА ВИДІВ.....286
Марин П.П.
ЗВІЛЬНЕННЯ З ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ ЯК КАТЕГОРІЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВ.....289
Мельник О.П., Ковтун В.М.
ПОСИЛЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ
ЯК ШЛЯХ ДО ВІДНОВЛЕННЯ ДОВІРИ СПОЖИВАЧІВ.....292
Моргунов О.А.
МЕТА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ УКРАЇНИ.....296
Мулявка Д.Г.
СОЦІАЛЬНА ЗУМОВЛЕНІСТЬ ПРАВОВОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН,
ЩО ВИНИКАЮТЬ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ПРИВАТНОЇ ДЕТЕКТИВНОЇ
ТА НЕДЕРЖАВНОЇ ОХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....300
Обрусна С.Ю., Дзюман Л.В., Шаповал Т.Б.
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО СУДУ В УКРАЇНІ:
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....303
Окопник О.М., Слюсар І.В.
ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НОРМАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУДІВ.....307
Перова Л.В.
УЧАСТЬ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО КОМПОНЕНТУ УКРАЇНИ
В МІЖНАРОДНИХ МИРОТВОРЧИХ ОПЕРАЦІЯХ ООН ІЗ ПІДТРИМАННЯ МИРУ.....311
Піддубний О.Ю., Драчевська О.О.
ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ В УКРАЇНІ.....315
Семіног С.В.
ПРАВА ДІТЕЙ ЯК ОБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН.....319
Сичева О.В., Калініна І.В.
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ГРОМАДЯН УКРАЇНИ НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ.....323
Сіделковський О.Л.
ЄДИНИЙ МЕДИЧНИЙ ПРОСТІР УКРАЇНИ: ДО ПИТАННЯ ПРО ПОШУК
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ШЛЯХІВ УПРОВАДЖЕННЯ.....326
Сітар Д.
ПРИНЦИПИ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПОВНОВАЖЕНЬ
ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ.....329
Сливка М.М., Лесько Н.В.
ПРО НЕОБХІДНІСТЬ КОНКРЕТИЗАЦІЇ ПОВНОВАЖЕНЬ
ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У СФЕРІ ОХОРОНИ
НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА.....332
Сорока Л.В.
ЛІЦЕНЗУВАННЯ КОСМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ США.....335
Сташків Я.Я.
СИСТЕМА СЛУЖБИ ДІЛЬНИЧНИХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ ТА ЇЇ МІСЦЕ
В СИСТЕМІ ПРОФІЛАКТИКИ ЗЛОЧИНІВ І В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....338
Столбовий В.М.
СТРУКТУРА СЛУЖБОВИХ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....342
Стріяшко Г.М., Барановська В.В., Дорошенко Ю.І.
ПОДАТКОВИЙ КОМПЛАЄНС ЯК ОДИН ІЗ ФАКТОРІВ
ЕФЕКТИВНОГО УСУНЕННЯ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ.....345